

UVOD

Pojava socijalno neprilagođenog ponašanja posebne populacione strukture stanovništva, koja se više ne smatra djecom, ali u razvoju nisu dostigla stadijum punoletstva, vrsta je prestupništva koja se naziva maloljetnička delinkvencija.¹

Maloljetnička delinkvencija jeste društveno neprihvatljivo ponašanje mladih, koje predstavlja kršenje svih društvenih i moralnih normi jednog društva. Danas se sva savremena društva susreću sa ovim problemom. Maloljetnička delinkvencija (lat.*delictum*-delinkvencija) je društveno neprihvatljivo ponašanje maloljetnih lica, odnosno ponašanje koje je zakonom zabranjeno. Većinom su to lica koja su počinila uglavnom imovinske delikte i prema kojima se zbog njihovog uzrasta primjenjuju blaže kazne u odnosu na punoljetne počiniocce krivičnih djela.

Opštepoznato je da se djeca razlikuju po svojim sposobnostima prilagođavanja, a isto tako i zahtjevima kako porodičnog, tako i društvenog života. U svemu tome mladi ispoljavaju različite oblike neprihvatljivog ponašanja. Svakako tu je primaran razvoj djece u porodici, pa tako možemo razlikovati funkcionalnu i disfunkcionalnu porodicu. Međutim, postavlja se pitanje, da li se u današnje vrijeme može reći da tu postoje izvjesne razlike? Odgovor je uvijek isti. Djeca koja ispoljavaju neprilagođeno, asocijalno, pa i patološko ponašanje, može se reći da potiču iz disfunkcionalnih porodica gdje do izražaja dolazi alkoholizam, porodično nasilje, upotreba narkotika, prostitucija i slično. S druge strane, funkcionalna porodica podliježe terminu briga za svoju djecu, pružanje ljubavi i pažnje djetetu, ali na žalost takvih porodica je sve manje s obzirom na ubrzan tempo života koji se svodi na to kako preživjeti. Što se tiče emocionalnosti, maloljetnici prestupnici su svakako emocionalno nezrele osobe, a kao takve su podložni manipulaciji drugih, kako vršnjaka tako i odraslih. Iz tog razloga, a i iz razloga dokazivanja, te pronalaženja samog sebe često dolaze u sukob sa zakonom.

Odgovornost maloljetnika ima svoju evoluciju još od pojavljivanja najstarijih krivičnih zakona. Prvi maloljetnički zakoni doneseni su u Velikoj Britaniji, zatim u Francuskoj, Belgiji Njemačkoj. Konvencija UN o pravima djeteta usvojena je 1989.godine, a Bosna i Hercegovina ju je preuzela notifikacijom o sukcesiji 23. novembra 1993.godine. U Republici Srpskoj je 2010.godine donesen Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske u kojem je propisano postupanje organa i službenih lica u postupku prema maloljetnicima.

Organi i službena lica koja postupaju u postupku prema maloljetnicima imaju obavezu obazrivog postupanja sa maloljetnicima od momenta kada dođu u sukob sa zakonom, pa sve do njihove potpune reintegracije u društvo. Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske propisano je koji organi vode krivični postupak prema maloljetnim licima koja su došla u sukob sa zakonom.²

¹ M. Bošković, *Kriminologija*, Banjaluka, 2011.godina, str.387.

² Član 13. Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS”, br. 13/10 i 61/13)